

De jeugdadvocaat versus de criminoloog

De dans der cijfers

Jeugddelinquentie Een studie van het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie stelde vorig najaar dat er geen aanwijzingen zijn dat de jeugdcriminaliteit de voorbije decennia is toegenomen. De resultaten staan haaks op de ervaring van nogal wat mensen die de praktijk kennen. **Tekst Ria Goris | Foto's Jan Locus**

Hoe heeft het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC) de registratie van jeugdcriminaliteit aangepakt?

Eef Goedseels, onderzoeker bij het NICC: “Voor de jaren ‘90 hebben we nauwelijks gegevens die toelaten iets te zeggen over de evolutie van de jeugdcriminaliteit in ons land. Daarom heeft de toenmalige minister van Justitie Laurette Onkelinx ons bij het begin van dit decennium de opdracht gegeven om een beter registratiesysteem op te zetten voor jeugdcriminaliteit. Voor het jaar 2005 hebben we grondige gegevens over de aanmeldin-

“Verontrustend is dat ik kinderen van 12 moet verdedigen. Ik zie een verharding in de feiten die jonge criminelen plegen.”

gen van jeugdcriminaliteit bij de parketten. Hiermee konden we een analyse maken van aangemelde feiten in het algemeen, maar ook van regionale verschillen. We hebben die gegevens vergeleken met de aangemeldingen in de periode vanaf 1965.”

“Voor de jaren ‘60, ‘70 en ‘80 gebruikten we cijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS). Het ging dan om het aantal jongeren dat bij de parketten werd aangemeld voor een als misdrijf omschreven feit (MOF) of een problematische opvoedingssituatie (POS). Deze gegevens legden we naast de statistieken van 2005. Die vergelijking levert dus geen toename op van het aantal MOF-zaken op parketniveau. Er is zelfs veeleer een licht

JEUGDELINQUENTIE:

EEN COMPLEX EN SUBJECTIEF FENOMEEN

Alle kinderen hebben recht op maximale groei- en ontwikkelingskansen, maar niemand wil het slachtoffer zijn van jeugdcriminaliteit. Van overlast tot diefstal, aanranding en geweldpleging: slachtoffers blijven verontwaardigd en geschokt achter.

Jean-Pierre Vanhee, projectleider integrale jeugdhulp: "Hoe nauwgezet het NICC ook met de beschikbare gegevens omgaat, de realiteit achter de cijfers is zo complex dat objectiviteit, ook in de historische context, moeilijk te bereiken is. Het is haast onmogelijk om sluitende uitspraken te doen over de toename of afname van jeugdcriminaliteit. De beleving en de registratie van de feiten kunnen zo sterk verschillen van persoon tot persoon en van situatie tot situatie dat objectiviteit een illusie blijkt. De indrukken, belevingen en ervaringen van de betrokkenen zijn niet zomaar te vergelijken."

"De hamvraag is hoe de samenleving blijvend en op de meest verantwoorde manier met dit fenomeen en met alle betrokkenen omgaat. Zonder twijfel kunnen professionals en betrokkenen getuigen van veranderingen op het terrein. De culturele achtergrond van de jongeren, de aard van het als misdrijf omschreven gedrag, de maatschappelijke duiding van het gedrag, de bekendheid van de feiten wijzigen voortdurend. En het is nog maar de vraag of de professionele aanpak met dezelfde snelheid vordert bij de zoektocht naar het gepaste antwoord."

"Preventie, begeleiding en behandeling is de plicht van de samenleving, de overheid en al wie met het fenomeen te maken heeft. We moeten jeugdcriminaliteit in een ruim verband plaatsen. Zowel politici, ambtenaren, psychiaters en hulpverleners, advocaten en magistraten, als ouders, leerkrachten en de mens in de straat zijn ethisch gehouden aan hun medeverantwoordelijkheid om jongeren te geven waar ze recht op hebben: maximale groei en ontwikkelingskansen."

dalende lijn. We kunnen hieruit geen conclusies trekken over jeugdcriminaliteit in het algemeen, enkel over het aantal meldingen ervan. Je blijft zitten met een *dark number*, omdat veel criminele feiten nooit gemeld worden of onopgelost blijven. Onze bevindingen wijken niet af van internationaal zelfrapportageonderzoek."

Britt Vreysen, jeugdadvocaat: "Ik steiger als ik hoor dat de jeugdcriminaliteit niet toeneemt. Dit klopt alvast niet voor Antwerpen. Zeker niet als ik naar mijn eigen praktijk kijk, mijn collega's hoor en zie hoe de werking van de jeugdrechtbanken is uitgebreid. Dat is toch niet omdat de werkdruk afneemt? Wanneer ik permanentie doe bij de jeugdrechtbank,

dan moet ik soms tot 9 jongeren op een ochtend bijstaan. Dat zijn zeker niet allemaal MOF-dossiers, een groot deel ervan gaat om jongeren in een schrijnende thuissituatie."

Eef Goedseels: "In tegenstelling tot de MOF-aanmeldingen, kennen de POS-aanmeldingen een sterke groei in de tijd. Gegevens van het Agentschap Jongerenwelzijn bevestigen dat deze tendens zich voortzet. Ik ontken niet dat praktijkervaringen van mensen die dagelijks met delinquente jongeren werken van groot belang zijn. Maar laten we naar alle stemmen luisteren, niet alleen naar diegene

Eef Goedseels, NICC: "Een beleid mag niet enkel gebaseerd zijn op de praktijkervaring van enkelen. We hebben nood aan andere indicatoren om de ervaringen in een ruimer perspectief te plaatsen."

die het hardst roepen en vaak ook verkondigen wat sommige politici of sommige media willen horen. Een beleid mag en kan niet enkel gebaseerd zijn op de praktijkervaring van enkelen. We hebben nood aan een aantal andere indicatoren om deze ervaringen in een ruimer perspectief te plaatsen.”

“Erg jonge delinquenten trekken meer aandacht en blijven de uitzondering op de regel.”

In welke mate houdt het NICC rekening met factoren die de aanmeldingen kunnen beïnvloeden, zoals veranderingen in aangifte-

bereidheid, buitengerechtelijke afhandeling of prioriteiten op het vlak van vervolging?

Eef Goedseels: “Een terechte vraag, maar dat zou

afzonderlijke studies vergen. Omdat we al deze factoren niet konden controleren, is de conclusie van ons onderzoek duidelijk: ‘Indien we mogen uitgaan van de hypothese dat de aangiftebereidheid van de slachtoffers en de activiteiten van de politie gedurende de onderzochte periode niet noemenswaardig zijn afgenomen, ondersteunen de beschikbare cijfers het algemene beeld van een exponentiële groei van de jeugdcriminaliteit in België niet.’ Omdat de oude gegevens van het NIS niets zeggen over de aard van de delicten, kunnen we evenmin uitspraken doen over een mogelijke verharding van de aangemelde feiten.”

Britt Vreysen: “Ik zie dat een harde kern van jongeren veel en zware feiten pleegt, wat bevestigd wordt door de NICC-studie. Ernstige feiten vormen slechts een beperkt percentage van alle aangemelde feiten. Maar wat is dan een licht vergrijp? Een handtasdiefstal waaraan een oude vrouw een zware heupoperatie overhoudt?”

“Ik vind het ook verontrustend dat ik kinderen van 12 moet verdedigen. In de jaren ‘90 werd me door een afdeling van de Nederlandse politie al om advies gevraagd over de aanpak van 12 jaar oude crimineeltjes. Ik schrok toen van zulke jonge daders. Intussen al niet meer. En ik zie een verharding in de feiten die veel jonge criminelen plegen.”

Eef Goedseels: “We weten uit onze analyse van de gegevens van 2005 dat het in 80% van de gevallen om jongens gaat en dat het aantal meldingen vanaf 12 jaar toeneemt. Toch ligt het zwaartepunt bij jeugdcriminaliteit vooral bij de 16- en 17-jarigen. We moeten voorzichtig zijn met de verjongingshypothese. Erg jonge delinquenten trekken meer aandacht en blijven de uitzondering op de regel.”

Britt Vreysen, jeugdadvocaat: “Ik steiger als ik hoor dat de jeugdcriminaliteit niet toeneemt. Dit klopt niet voor Antwerpen als ik naar mijn praktijk kijk, mijn collega’s hoor en zie hoe de werking van de jeugdrechtbanken is uitgebreid.”

► Reacties welkom op www.weliswaar.be/forum